

Sygn. akt V CZ 58/12

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marian Kocon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Anna Kozłowska

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa T. M.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuratorowi Okręgowemu w O.
o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 29 listopada 2012 r.,
zażalenia powoda na wyrok Sądu Apelacyjnego
z dnia 29 grudnia 2011 r.,

**oddala zażalenie; nie obciąża powoda kosztami postępowania
zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 29 grudnia 2011 r. zawarł postanowienie, w którym obciążył powoda kosztami postępowania apelacyjnego. W zażaleniu powód zarzucił naruszenie art. 102 k.p.c. przez jego niezastosowanie w sytuacji, która to uzasadniała. Podał, że jest w wyjątkowo trudnej sytuacji majątkowej, będącej podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rację ma powód jedynie o tyle, o ile twierdzi, że zgodnie z art. 99 k.p.c. Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata, a nie radcy prawnego, jak to uczynił Sąd Apelacyjny. Uchybienie to nie miało jednak wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Zgodnie z art. 102 k.p.c., wprowadzającym wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy, sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami, gdy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony. W ten sposób ustawodawca - w określonych okolicznościach - przyznał prymat zasadzie słuszności, nie sprecyzował jednak pojęcia "wypadku szczególnie uzasadnionego" i nie podał jego przykładów, podobnie jak nie uczynił tego w innych przepisach kodeksu postępowania cywilnego, w których odwołał się do takich lub podobnych przypadków (np. art. 134 § 1, art. 169 § 4, art. 320, 424¹ § 2 i art. 554 § 1). Z tego względu ocena stanów faktycznych pod kątem dopuszczalności zastosowania zasady słuszności odnośnie do obowiązku zwrotu kosztów procesu pozostawiona została sądowi, który powinien kierować się w tym zakresie własnym poczuciem sprawiedliwości. Ocena sądu, czy zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., ma zatem charakter dyskrecyjny, oparty na swobodnym uznaniu, kształtowanym własnym przekonaniem oraz oceną okoliczności rozpoznawanej sprawy, w związku z czym w zasadzie nie podlega kontroli instancyjnej i może być podważona przez sąd wyższej instancji tylko wtedy, gdy jest rażąco niesprawiedliwa (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 r., III CZ 25/12 nie publ.). Należy przy tym dodać, że ocena

ta dokonywana jest niezależnie od przyznanego stronie zwolnienia od kosztów sądowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2010 r., II CZ 88/09, nie publ.).

W sprawie nie występuje sytuacja uzasadniająca odstępnie od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Wprawdzie warunki życiowe i materialne powoda uzasadniały zwolnienie od kosztów sądowych i korzystanie z pomocy prawnej świadczonej z urzędu, niemniej jednak powód wytoczył powództwo oczywiście bezzasadne, a następnie - po jego oddaleniu z przekonywającym uzasadnieniem - równie bezzasadną apelację, która także została oddalona. Jest oczywiste, że w tej sytuacji strona pozwana miała prawo podjąć obronę i ponieść jej koszty, które powinny zostać zwrócone; swoiste dodatkowe premiowanie powoda odstępnie od obciążania jej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu nie znajduje uzasadnienia w okolicznościach sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.